

Państwowa Wyższa
Szkoła Zawodowa
w Krosnie

Ekologiczna dziczyzna z jeleniowatych praktyka, kierunki badań

prof. dr hab. inż. Maria Ruda
dr inż. Janusz Kilar
dr n. wet. Mirosław Welz

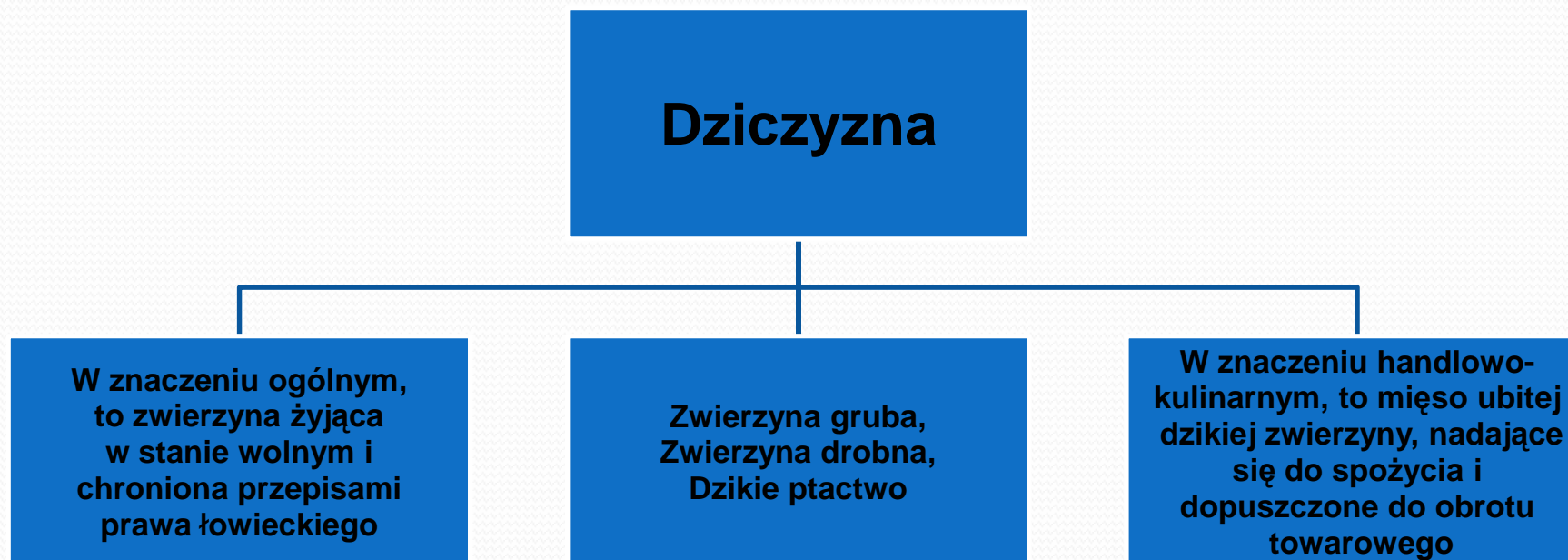
Plan prezentacji

1. **Dziczyzna – aspekt biologiczny, gospodarczy i żywnościowy chowu zwierząt jeleniowatych.**
2. **Badania w zakresie ekologicznego chowu zwierząt jeleniowatych.**
3. **Dziczyzna – wybrane problemy weterynaryjne.**

Dziczyzna

aspekt biologiczny, gospodarczy i żywnościowy chowu zwierząt jeleniowatych

Hodowla fermowa jeleniowatych

- Świat od ponad 40 lat
- Polska:
  - początek to lata 80-te XX wieku,
  - większy rozwój od połowy lat 90-tych,
  - 2002 rok – uregulowania ustawowe uznające jeleniowate utrzymywane fermowo za zwierzęta gospodarskie (*Ustawa o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich*)

Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*)

Ważniejsze cechy:

- Wysokość w kłębie 130 – 150 cm
- Masa łani 100 – 180 kg
- Masa byka 150 – 350 kg
- Masa cielęcia 6 – 8 kg

Jeleń sika (*Cervus nippon*)

Ważniejsze cechy:

- Wysokość w kłębie 75 – 110 cm
- Masa łani 80 – 90 kg
- Masa byka 110 – 160 kg
- Masa cielęcia 4 – 7 kg

Daniel (*Dama dama*)

Ważniejsze cechy:

- Wysokość w kłębie 80 – 90 cm
- Masa łani 45 – 60 kg
- Masa byka 70 – 120 kg
- Masa cielęcia 3 – 6 kg

Aspekt gospodarczy

- **Produkcja przyjazna środowisku naturalnemu**
- **Ochrona krajobrazu**
- **Możliwość wykorzystania rolniczego gruntów o niskiej bonitacji lub odłogowanych**
- **Tworzenie alternatywnych źródeł dochodu, nowych miejsc pracy związanych z hodowlą, przetwórstwem i turystyką w rolnictwie**
- **Zwiększanie produkcji zbóż, siana, okopowych stosowanych w dokarmianiu zimowym**
- **Wprowadzanie na rynek mięsa o wysokich walorach biologicznych**
- **Nowa wiedza nad biologią jeleniowatych do wykorzystania w prowadzeniu gospodarki łowieckiej**

Aspekt żywnościowy

- Dziczyzna to mięso królewskich, książęcych i szlacheckich stołów;
- Spożywana od wieków, ale wyparta przez mięso zwierząt hodowlanych;
- Obecnie modna i poszukiwana, atrakcyjna forma urozmaicenia diety;
- Mięso o specyficznych walorach sensorycznych i odżywczych;
- Rarytas mięsny w wielu krajach;
- Znakomity surowiec do produkcji wyrobów tradycyjnych i regionalnych;
- Ceniony surowiec kulinarny do sporządzania dań wykwintnych;
- Mięso do diet leczniczych (diabetycy);
- Bardzo małe spożycie – około 0,08 kg/osobę;
- Ogólna produkcja (polowania + chów fermowy) w Polsce to około 12-14 tys. ton (0,3 – 0,4% produkcji mięsa ogółem);
- Surowiec deficytowy na rynku europejskim.

Badania w zakresie ekologicznego chowu zwierząt jeleniowatych

Na podstawie ogłoszenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13.04.2011 roku w sprawie listy organizacji badawczych i badań na które zostały udzielone dotacje na pokrycie kosztów prowadzenia badań w rolnictwie ekologicznym Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie realizuje w 2011 roku następujący projekt:
„Określenie dobrych praktyk, standardów i zasad utrzymywania przy ekologicznym chowie zwierząt jeleniowatych z przeznaczeniem na produkcję mięsa”.

Ekologiczna dziczyzna z jeleniowatych praktyka, kierunki badań

Cel projektu to określenie standardów technologicznych i zasad ekologicznej produkcji dziczyzny z jeleniowatych, stanowiących dobre praktyki dla:

- pozyskania mięsa spełniającego wymagania konsumentów w zakresie jakości, bezpieczeństwa, walorów odżywczych i funkcjonalnych;
- utrzymania wysokiego poziomu dobrostanu zwierząt.

Zakres badań w projekcie

- Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego i analiza aktualnej technologii chowu jeleniowatych w wybranych gospodarstwach;
- Diagnostyka warunków zabezpieczających dobrostan zwierząt i ocena jego poziomu według kryterium behawioralnego i zdrowotnego. Ocena skuteczności postępowania profilaktycznego. Wstępna ocena efektów produkcyjnych;
- Identyfikacja uwarunkowań zootechniczno-ekonomicznych ekologicznego chowu jeleniowatych. Opracowanie raportu końcowego realizowanego zadania. Transfer wiedzy do praktyki.

Oczekiwane rezultaty

- **naukowe** – nowa wiedza na temat ekologicznego chowu zwierząt jeleniowatych z przeznaczeniem na produkcję mięsa ze szczególnym uwzględnieniem interakcji: środowisko (żywienie, warunki utrzymywania, program profilaktyczny) – zwierzęta (pochodzenie, behavior, zdrowie) – efekty produkcyjne;
- **użytkowe**
  - identyfikacja uwarunkowań zootechniczno - ekonomicznych (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) podejmowania i prowadzenia ekologicznego chowu zwierząt jeleniowatych z przeznaczeniem na produkcję mięsa;
  - efekt końcowy to prezentacja treści określających dobre praktyki, standardy i zasady utrzymywania w ekologicznym chowie jeleniowatych z przeznaczeniem na produkcję mięsa, które mogą stanowić podstawę do opracowania w przyszłości zasad Dobrych Praktyk, a także przewodnika dla podejmujących ekologiczny chów jeleniowatych.

Dziczyzna wybrane problemy weterynaryjne

„Aspekty weterynaryjne chowu i hodowli zwierząt jeleniowatych”

dr n. wet. Mirosław Welz

Podkarpacki Wojewódzki Lekarz Weterynarii

Współwykonawca projektu

Ekologiczna dziczyzna z jeleniowatych praktyka, kierunki badań

